

Andrzej Garbarz

"Polityka społeczna : teoria a praktyka", Julian Auleytner, Warszawa 1997 : [recenzja]

Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej 4, 311-313

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JULIAN AULEYTNER, *Polityka społeczna. Teoria a praktyka*, Warszawa 1997, ss. 429.

Nakładem Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie ukazała się obszerna pozycja autorstwa Juliana Auleytnera pt. *Polityka społeczna. Teoria a praktyka* (Warszawa 1997).

Autor, prof. dr hab. Julian Auleytner od 1993 roku jest rektorem WSP TWP w Warszawie, członkiem Komitetu Pracy i Polityki Społecznej PAN. W latach 1981-1984 działał w prymasowskiej Radzie Społecznej, w latach 1980-1990 był doradcą Sekretarza Generalnego Episkopatu Polski, w latach 1986-1989 był członkiem Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa, a w 1993-1995 wiceprzewodniczącym Rady ds. Polityki Społecznej przy Prezydencie RP.

W swoich badaniach prof. Auleytner zajmuje się głównie nurtem aksjologicznym polityki społecznej opartym na doktrynach liberalizmu, socjalizmu, konserwatyzmu i nauki społecznej Kościoła. W licznych publikacjach (ok. 120 prac) Autor dokonuje diagnozy kwestii społecznej, m.in. analizował rezonans doktryny socjalnej Kościoła wśród elit politycznych w Sejmie (1993-94).

W przedmowie prezentowanej książki Pan Profesor napisał: „Centralną tezę przedstawionej pracy jest stwierdzenie, iż nauka o polityce społecznej jest teorią szeroko rozumianej służby socjalnej. Zajmując się kwestiami socjalnymi nauka poszukuje rozwiązań, które mogą wzmocnić działania państwa i organizacji pozarządowych, dążących do wyrównania życiowych szans i położenia jednostek oraz grup najsłabszych ekonomicznie” (s. 19). Tak też Autor rozumie wieloznaczne pojęcie „polityki społecznej”. Jest nią „działalność państwa i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego i wyrównanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych” (s. 20).

Praca składa się z trzech części. W pierwszej Autor omawia *Teoretyczne podstawy nauki o polityce społecznej* (s. 25-86). Określając przedmiot nauki o polityce społecznej, którym jest szeroko rozumiana kwestia socjalna, zostały zaprezentowane niektóre zachodnioniemieckie ujęcia tego zagadnienia, a mianowicie: ewolucjonizm kwestii socjalnej (s. 26); teoria asymetrii (s. 27); teoria nierówności (s. 28); sprzeczności społeczne (s. 30); ideologiczność i instytucyjność (s. 31). Wyróżnione zostały również wymiary kwestii społecznej: lokalny, narodowy, globalny (s. 34-40).

Przytaczając szereg definicji „kwestii społecznej” prof. Auleytner zwraca uwagę, że istnieją dwa jej rodzaje, naukowa i praktyczna. „Obie definicje kwestii społecznej - naukowa i związana z działaniem uzupełniają się wzajemnie. Celem nauki zajmującej się kwestią społeczną jest dostrzec, zbadać, ocenić i wskazać sposoby lub drogi likwidacji zagrożeń. Celem praktyki jest wdrażać, uwzględniając propozycje nauki. W przypadku kwestii społecznej chodzi więc o humanizację ekonomiki, o nadanie ludzkiego kształtu przekształceniom gospodarczym” (s. 42).

W dalszej części Autor przedstawia problem sądów wartościujących w nauce o polityce społecznej, prezentując szereg poglądów na ten temat (s. 45-56). Dużo miejsca zajmują koncepcje wypracowane w Polsce. Zostały one podzielone na te, które pojawiły się w programach lat okupacji (1939-1944) (s. 60-66) i teorie po 1945 roku (s. 67-86).

Część druga pracy poświęcona jest *Dominującym doktrynom polityki społecznej* (s. 87). Wśród szerokiej panoramy tych doktryn, Autor omawia: liberalizm i jego niektóre szkoły społeczne (s. 87-121); myśl narodową, w której podkreśla poglądy Stanisława Głąbińskiego (s. 122) i Romana Dmowskiego (s. 125); agraryzm (s. 125); socjalizm i jego niektóre szkoły społeczne (s. 139-159); doktrynę socjalną Kościola (s. 160-173), katolicyzm społeczny w Polsce (s. 174-195) i ekokwestię społeczną (s. 204). Prezentacja doktryn polityki społecznej pozwala dostrzec nie tylko wielość problemów pojawiających się na polu polityki, ale także różnorodność rozwiązań opartych na odmiennych założeniach teoretycznych i praktycznych. Takie podręcznikowe ujęcie zagadnienia pozwala łatwo orientować się w gąszczu rozmaitych teorii, koncepcji i poglądów, które miały wpływ na kształt polityki społecznej w danym okresie i w danej społeczności, i które są punktem wyjścia lub podstawą obecnych propozycji rozwiązań kwestii społecznej.

W części trzeciej prof. Auleytner omawia *Podmioty polityki społecznej*. Przedstawia więc kolejno: Organizacje Narodów Zjednoczonych jako podmiot makropolityki z jej wewnętrznymi strukturami (s. 209-226); euro-

pejskie podmioty polityki społecznej (s. 227-249); polskie - państwowe (s. 250-312) i pozapaństwowe podmioty tej polityki (s. 322). W oddzielnych punktach, Autor zajmuje się samorządem terytorialnym jako lokalnym podmiotem polityki społecznej (s. 313-321) oraz omawia fundusze celowe w polityce społecznej (s. 324-337).

Uzupełnieniem wywodów są dwa aneksy. W pierwszym zostały zamieszczone teksty międzynarodowych dokumentów, określające status społeczny wspólnoty międzynarodowej, poszczególnych narodów, państw, grup społecznych wreszcie pojedynczych osób (s. 338-389). W aneksie drugim podane zostały biogramy niektórych prekursorów polityki społecznej, w tym m.in.: ks. Józefa Majki, ks. Jana Piwowarczyka i Stefana kard. Wyszyńskiego (s. 390-408). Podano także bibliografię polską (s. 409-414) oraz obcojęzyczną (s. 414-422); indeks nazwisk (s. 425-426) oraz obszerne streszczenie w języku angielskim (s. 427-429).

Zamieszczenie w ten sposób aparatu naukowego pozwala bez większych trudności odnaleźć w książce interesującą czytelnika kwestię, czy pogląd danego autora. Ponadto, niektóre zagadnienia podkreślone są nie tylko inną czcionką, ale nawet kolorem. W ten sposób, od strony formalnej i wydawniczej, tekst staje się jakby bardziej widoczny, co ułatwia lekturę. Podręcznik, bo chyba za taki należy uznać książkę prof. Juliana Auleytnera, zasługuje na uznanie i godny jest polecenia nie tylko tym, którzy zajmują się polityką, ale także wszystkim tym, którzy na codzien podejmują dyskusję na te tematy.

Ks. Andrzej Garbarz